

Tietoturvaklusteri FISC ry
Juha Remes

Kirjaamo
Liikenne- ja Viestintäministeriö

Lausunto
25.11.2015

HARE LVM035:00/2015

LVM/992/03/2015

Lausunto: luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vahvan sähköisen palveluntarjoajien luottamusverkosta

Yleistä

FISC ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto [luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vahvan sähköisen palveluntarjoajien luottamusverkosta](#). FISC ry ymmärtää tarpeen kehittää kansallista tunnistamisinfrastruktuuria. Suomessa sähköisessä vahvassa tunnistamisessa ei ole ollut merkittäviä muutoksia viimeisen 15 vuoden aikana. Kansallisesti sähköistyvät monikanavaiset palvelut, teollinen internet sekä reaaliaikaistuminen vaativat uudistuksia myös sähköiseen tunnistamiseen sekä vahvoihin että kevyempiin tunnistusmenetelmiin. Nyt käynnissä oleva prosessi lainsäädännön sekä toimintaympäristön uudistaminen luottamusverkostolla on panostuksiltaan suuri. Siinä on ollut myös elinkeinoelämä mukana kattavasti. Ehdotettu luottamusverkostomalli tarjoaa teknisiä malleja vahvan sähköisen tunnistuspalveluiden tuottamiseksi sekä myös rinnakkaisten tunnistusratkaisuiden käyttömahdollisuuden valtiollisissa palveluissa. Toisaalta luottamusverkostojen hyödyntäminen on yksityisellä sektorilla myös mahdollista vapaaehtoisuuden periaatteella.

Markkinatilanne ja verkoston hyöty

Teknisesti luottamusverkko ei muuta nykyistä markkinatilannetta, vastaavat toimintamallit ovat olleet olemassa ja käytössä vuosikymmenen ajan. Yhteinen luottamusverkosto mahdollistaa tulevaisuudessa yhden rajapinnan mallin joka helpottaisi palveluiden integraatioita. Liikkeelle lähdetessä käytetään kuitenkin useita rajapintoja rinnakkain. Kaupallisesti luottamusverkko tarjoaa mahdollisuuden yhden sopimuksen periaatteen palveluntarjoajalle. Yhdellä sopimuksella katetaan laajempi tunnistuspalvelutarjonta ja tämä on merkittävin kansallinen hyöty luottamusverkosta.

Liittyjiltä vaadittavat panostukset ja niiden haasteet

Luottamusverkosto tuo kuitenkin vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua tuottaville organisaatiolle lisää hallinnollista työtä, kustannuksia, pienien transaktiokohtaisten summien laskuttamista, uusia vastuita sekä erityyppisiä uusia teknisiä vaatimuksia. Näiden vaatimusten ja toimintamallien yhteensovittaminen sekä tietoturvallisuuden takaaminen käyttäjälle ja palveluita hyödyntäville tahoille saattaa käytännössä tulla kohtuuttoman kalliiksi. Samalla väärinkäytösten riski lisääntyy ja niiden osoittaminen voi osoittautua vaikeaksi. Tähän ei ole luottamusverkoston määrittelytyössä saatu kunnollista ratkaisua.

Kaupalliset markkinat palveluntarjoajille ja riskit

Kansallisesti tunnistusmarkkinat käsittävät noin 400 miljoonaa vahvaa sähköistä tunnistustapahtumaa vuodessa, joista julkisten palveluiden osuus on 30 - 40 miljoonaa tapahtumaa vuodessa. Luottamusverkosto käsittää julkisella sektorilla noin 3-5 miljoonan euron markkinat. Vaikka hinnat ja tapahtumamäärät kaksinkertaistuisivat, olisi markkinakoko edelleenkin enimmillään 10 miljoonaa euroa vuodessa. Luottamusverkoston ympärille kohdistuu suuret hallinnolliset kustannukset eri osapuolille. Luottamusverkkoon osallistuu jopa kolmekymmentä toimijaa. Haasteeksi muodostuu palvelutuotannon kannattavuus. Kuinka luottamusverkoston ylläpitoon, jatkokehittämiseen sekä hallintoon kohdistuvat lisäkustannukset saadaan katettua ja luottamusverkoston jäsenet pidettyä sitoutuneesti mukana, kun luottamusverkon jäsenyys perustuu kuitenkin vapaaehtoisuuteen.

Luottamusverkon ensitunnistamisen virheistä aiheutuvien vahinkojen korvausvelvollisuudessa on vielä jatkokehitystarpeita. Nyt vastuiden määrittely ensitunnistamisen ja siihen ketjutettujen tunnistuspalveluiden virheiden osalta ovat osin epäselviä ja virhetilanteista aiheutuneiden vahinkojen korvaamisen menettelyt eivät ole kaikilta osin selkeitä.

Yhteenveto

Luottamusverkon määrittelytyössä pitäisi enemmän huomioida sitä, että vahva tunnistaminen on vain lisäarvopalvelu, joka on välttämätön sähköisten palveluiden kehittämiseksi. Siitä on vaikea kehittää itsenäistä liiketoimintaa erillisenä palveluna. Nyt luotavalla luottamusverkostolla merkittävin lisähyöty kohdistuu kaupallisten sopimusten määrän karsimiseen yksinkertaisten asiain palveluntarjoajalle, eli tässä tapauksessa valtiolle. Toisaalta luottamusverkosto ei varsinaisesti tuo merkittäviä lisähyötyjä vahvaa sähköistä tunnistuspalveluita tuottaville tahoille, välittäjätaholle eikä loppukäyttäjälle. Ehdotettu luottamusverkosto vaatii huomattavasti jatkokehitystä. Sen ympärille tulee jatkossa pystyä luomaan laajempia lisäarvoa tuottavia kokonaisuuksia jotta kansallinen kilpailukyky sekä sähköisten palveluiden tarjonta kehittyisi kilpailijamaita nopeammin. Nyt luottamusverkosto ei vielä tuo riittävästi uusia hyötyjä markkinoille. Jos sen kehittämistä jatketaan siten että myös muut osapuolet tulevat hyötymään verkostosta laajemmin ja sen käyttö saadaan ulottumaan myös yksityiselle sektorille laajasti, voivat tulokset olla tulevaisuudessa hyviä. Jatkokehityksessä on löydettävä keinoja vahvojen sähköisten tunnistusmenetelmien uudistumiselle.